EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.1.2019
COM(2019) 53 final

2019/0019 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o uvedbi ukrepov za nepredvidljive razmere na področju koordinacije sistemov socialne varnosti po izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije

(Besedilo velja za EGP in Švico)

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Združeno kraljestvo je 29. marca 2017 v skladu s členom 50 Pogodbe o Evropski uniji predložilo uradno obvestilo o nameri o izstopu iz Unije. To pomeni, da se bo primarna in sekundarna zakonodaja Unije s 30. marcem 2019 (v nadaljnjem besedilu: datum izstopa) za Združeno kraljestvo prenehala uporabljati, če sporazum o izstopu ne bo ratificiran. Združeno kraljestvo bo takrat postalo tretja država.

Sporazum o izstopu[1] je bil dogovorjen med Unijo in Združenim kraljestvom, 25. novembra 2018 pa ga je potrdil Evropski svet (člen 50). Vendar pa je ratifikacija sporazuma v Združenem kraljestvu negotova.

Komisija je 13. novembra 2018 v sporočilu „Priprave na izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije 30. marca 2019: načrt ukrepov za nepredvidljive razmere“[2] (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o načrtu ukrepov za nepredvidljive razmere) poudarila, da je sporazum o izstopu najboljša možnost za urejen izstop Združenega kraljestva iz Unije. Če pa sporazuma o izstopu ne bo, bo Unija ukrepala za zaščito svojih interesov in bi morala imeti na vseh področjih enoten in usklajen pristop. V sporočilu je Komisija predstavila šest splošnih načel, s katerimi bi morali biti skladni ukrepi za nepredvidljive razmere na vseh ravneh. Eno od načel je, da ukrepi za nepredvidljive razmere ne bi smeli podvajati koristi članstva v Uniji ali pogojev prehodnega obdobja iz sporazuma o izstopu; ukrepi morajo biti začasni in naj načeloma ne bi trajali dlje kot do konca leta 2019; hkrati pa jih mora Evropska unija sprejeti enostransko v skladu s svojimi interesi, tako da jih načeloma lahko kadar koli prekliče.

Če do datuma izstopa Unija in Združeno kraljestvo ne skleneta dogovora o izstopu, zakonodaja Unije o koordinaciji sistemov socialne varnosti ne bo več veljala v odnosih med Unijo in Združenim kraljestvom. To pomeni, da pravice socialne varnosti ne bodo zagotovljene za državljane Unije, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic, in sicer v primerih, ki vključujejo Združeno kraljestvo (npr. za osebe, ki so delale ali živele v Združenem kraljestvu, ko je to bilo država članica Unije), niti za državljane Združenega kraljestva, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic.

Ne glede na scenarij Komisija dosledno poudarja, da je zaščita državljanov Unije v Združenem kraljestvu in tudi državljanov Združenega kraljestva v Uniji prednostna naloga. To bo od držav članic zahtevalo velikodušen pristop do državljanov Združenega kraljestva, ki že prebivajo na njihovem ozemlju. Od Združenega kraljestva se pričakuje enako ravnanje. Ob upoštevanju navedenega je cilj tega predloga ublažitev nekaterih negativnih učinkov izstopa Združenega kraljestva iz Unije, če z Združenim kraljestvom ne bo dogovora o rešitvah.

Vsem, ki so kot državljani Unije pred datumom izstopa uveljavljali pravico do prostega gibanja v Uniji, je resnično treba zagotoviti, da bodo ohranili pravice socialne varnosti na podlagi dejstev in dogodkov ter zavarovalnih dob, dob (samo)zaposlenosti ali prebivanja, ki

[1] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf

[2] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki – Priprave na izstop Združenega kraljestva iz Evropske unije 30. marca 2019: načrt ukrepov za nepredvidljive razmere (COM(2018) 880 final).

so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa, ko je bilo Združeno kraljestvo država članica Unije. Nekatera temeljna načela koordinacije sistemov socialne varnosti, kot so določena v Uredbi (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (izenačevanje, seštevanje, enako obravnavanje), pa tudi pravila iz te uredbe, ki omogočajo praktično izvajanje teh načel (denimo sorazmerni izračun starostne pokojnine), morajo za te osebe še naprej veljati v zvezi z dejstvi ali dogodki in dobami, ki so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa. Enako velja za pravice socialne varnosti oseb brez državljanstva in begunce, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic, v primerih, ki vključujejo Združeno kraljestvo. Vse zgoraj navedene kategorije vključujejo tudi družinske člane in preživele osebe.[3]

Ker bo Združeno kraljestvo postalo tretja država, od datuma izstopa ne bodo več veljala druga načela in pravila koordinacije sistemov socialne varnosti, kot so izvoz denarnih dajatev, nepretrgano zagotavljanje storitev v primeru bolezni in pravila o zakonodaji, ki se uporablja.

Po določbah Pogodbe o prostem gibanju je Unija popolnoma izvrševala svojo pristojnost glede koordinacije sistemov socialne varnosti med Združenim kraljestvom in drugimi državami članicami v zvezi z vsakršnim uveljavljanjem pravice do prostega gibanja iz časa, ko je bilo Združeno kraljestvo država članica Unije. Zato države članice za primere iz te uredbe ne morejo sklepati in uporabljati dvostranskih konvencij.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike in drugimi politikami Unije**

Ta predlog je del načrta Unije za pripravljenost in nepredvidljive razmere za ublažitev negativnih učinkov izstopa Združenega kraljestva iz Unije brez sporazuma o izstopu. V predlogu so upoštevana splošna načela iz sporočila o načrtu ukrepov za nepredvidljive razmere. Poudariti je treba, da je načrt ukrepov enostranski in začasen, saj predlog ne podvaja koristi članstva v Uniji ali pogojev prehodnega obdobja iz sporazuma o izstopu.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

- **Pravna podlaga**

Ta predlog temelji na členu 48 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), saj se nanaša na ukrepe s področja koordinacije sistemov socialne varnosti.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Načelo subsidiarnosti se uporablja, ker predlog ne spada v izključno pristojnost Unije. Države članice na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni ne morejo zadovoljivo doseči ciljev predloga. Na ravni Unije je treba zagotoviti usklajen pristop za zaščito pravic socialne varnosti, ki so jih zadevne osebe kot državljani Unije pridobile po uveljavitvi pravice do prostega gibanja. Tako se bosta lahko preprečila razdrobljenost med državami članicami pri uporabi prava Unije glede pravic socialne varnosti, ki se nanašajo na dejstva ali dogodke in dobe, ki so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa, ter neenako obravnavanje zadevnih oseb.

[3] Komisija bo pozneje razmislila o razširitvi načel iz tega predloga na državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici in za katere skladno z Uredbo (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 velja zakonodaja EU o koordinaciji sistemov socialne varnosti.

- **Sorazmernost**

Predlagana uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje ciljev načrta ukrepov Komisije za nepredvidljive razmere, saj zagotavlja minimalno zaščito pravic socialne varnosti za osebe, ki so uveljavljale pravico do prostega gibanja pred datumom izstopa.

- **Izbira instrumenta**

Predlagani instrument je uredba. Druga sredstva (npr. sporočilo ali drugi pravno nezavezujoči instrumenti) ne bi dosegla zahtevane ravni pravne varnosti.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

Ta predlog se sprejema v okviru ukrepov za nepredvidljive razmere, ki morajo ublažiti tveganja, povezana z izstopom Združenega kraljestva iz Unije brez sporazuma o izstopu.

Evropska komisija je analizirala posledice, če takega sporazuma ne bo. Sprva je k ukrepanju pozvala države članice, nazadnje pa je ugotovila, da je ta predlog nujen za zaščito pravic socialne varnosti zadevnih oseb v zvezi z dejstvi ali dogodki in dobami, ki so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa.

Komisija je z državami članicami razpravljala o potrebi po ukrepih za nepredvidljive razmere ter obravnavala sektorske, pravne in upravne ukrepe za pripravljenost ob takem scenariju. Zato se je 27. novembra in 12. decembra 2018 ter 16. januarja 2019 sestala delovna skupina Sveta za člen 50, 20. decembra 2018 pa je potekal namenski tehnični strokovni seminar o koordinaciji sistemov socialne varnosti.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog ne vpliva na proračun Unije. Njegov namen je zaščititi pravice socialne varnosti zadevnih oseb, vključno z njihovimi prihodki, ki izvirajo iz pravic socialne varnosti in financ držav članic.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Ni relevantno.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Cilj predloga je zagotoviti, da osebe, ki so pred datumom izstopa kot državljani Unije uveljavljale pravico do prostega gibanja, ohranijo pravice socialne varnosti, povezane z dejstvi ali dogodki in dobami, ki so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa. V primerih, ki vključujejo Združeno kraljestvo pred datumom izstopa, morajo te pravice ohraniti tudi druge zadevne osebe, za katere bi sicer veljali uredbi (ES) št. 883/2004 in št. 987/2009: osebe brez državljanstva, begunci ter družinski člani in preživele osebe iz vseh prejšnjih kategorij.

Člen 1 pojasnjuje, da se v tej uredbi uporabljajo opredelitve iz člena 1 Uredbe (ES) št. 883/2004 in člena 1 Uredbe (ES) št. 987/2009.

Člen 2 določa osebno področje uporabe predlagane uredbe. To vključuje: osebe (državljane Unije ali Združenega kraljestva, osebe brez državljanstva in begunce), za katere veljajo ali so veljala pravila koordinacije sistemov socialne varnosti Unije, in sicer v primerih, ki

vključujejo Združeno kraljestvo, ko je to bilo država članica Unije, ter njihove družinske člane in preživele osebe.

Člen 3 opredeljuje stvarno področje uporabe predlagane uredbe in določa, da bo zajemalo vsa področja socialne varnosti iz člena 3 Uredbe (ES) št. 883/2004.

Člen 4 ureja enako obravnavanje oseb, ki jih zajema predlagana uredba.

Člen 5 določa, da bodo načela izenačevanja in seštevanja iz Uredbe (ES) št. 883/2004 v Uniji še naprej veljala za vse zahtevke, povezane z dejstvi in dogodki ter dobami, ki so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa.

Člen 6 določa začetek veljavnosti in začetek uporabe predlagane uredbe.

2019/0019 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o uvedbi ukrepov za nepredvidljive razmere na področju koordinacije sistemov socialne varnosti po izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije

(Besedilo velja za EGP in Švico)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 48 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska (v nadaljnjem besedilu: Združeno kraljestvo) je 29. marca 2017 predložilo uradno obvestilo o nameri o izstopu iz Unije v skladu s členom 50 Pogodbe o Evropski uniji. Pogodbi se za Združeno kraljestvo prenehata uporabljati z dnem začetka veljavnosti sporazuma o izstopu, sicer pa dve leti po uradnem obvestilu, torej od 30. marca 2019 naprej, razen če Evropski svet po dogovoru z Združenim kraljestvom soglasno sklene, da se to obdobje podaljša.

(2) Če ne bo sporazuma o izstopu ali podaljšanja dvoletnega obdobja po obvestilu Združenega kraljestva o nameri o izstopu iz Unije, bodo 30. marca 2019 za Združeno kraljestvo in v njem prenehala veljati tudi pravila o koordinaciji sistemov socialne varnosti iz Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti[4] in Uredbe (ES) št. 987/2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004[5].

(3) Posledično se nobena oseba, ki je pred datumom izstopa Združenega kraljestva iz Unije kot državljan Unije zakonito uveljavljala pravico do prostega gibanja, določeno v členih 45 in 49 Pogodbe, ne bo več mogla sklicevati na ta pravila glede svojih pravic socialne varnosti na podlagi dejstev in dogodkov ter zavarovalnih dob, dob (samo)zaposlenosti ali prebivanja, ki so se zgodili oziroma zaključile pred datumom izstopa ter vključujejo Združeno kraljestvo. Enako velja za osebe brez državljanstva in begunce, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic, v primerih,

[4] Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 166, 30.4.2004, str. 1).

[5] Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 284, 30.10.2009, str. 1).

ki vključujejo Združeno kraljestvo, ter tudi za družinske člane in preživele osebe iz vseh teh kategorij.

(4) Za doseganje cilja o zaščiti pravic socialne varnosti za zadevne osebe morajo države članice še naprej uporabljati načela Unije glede enakega obravnavanja, izenačevanja in seštevanja, določena v uredbah (ES) št. 883/2004 in št. 987/2009, pa tudi pravila v teh uredbah, ki so potrebna za uveljavljanje teh načel v zvezi z zadevnimi osebami, dejstvi ali dogodki in dobami, ki so se zgodili oziroma zaključili pred datumom izstopa Združenega kraljestva iz Unije.

(5) Uvedba te uredbe za nepredvidljive razmere je nujna za doseganje enotne enostranske uporabe načel socialne varnosti glede enakega obravnavanja, izenačevanja in seštevanja.

(6) Ta uredba bi se morala uporabljati od dneva, ki sledi dnevu, ko za Združeno kraljestvo in v njem prenehata veljati Pogodbi, razen če do tega datuma začne veljati sporazum o izstopu, sklenjen z Združenim kraljestvom –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo opredelitve pojmov iz člena 1 Uredbe (ES) št. 883/2004 in člena 1 Uredbe (ES) št. 987/2009.

Člen 2

Osebna veljavnost

Ta uredba se uporablja za naslednje osebe:

(a) državljane države članice, osebe brez državljanstva in begunce, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in so ali so bili vpleteni v primere, ki vključujejo Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska (v nadaljnjem besedilu: Združeno kraljestvo), pred 30. marcem 2019, ter tudi za njihove družinske člane in preživele osebe;

(b) državljane Združenega kraljestva, za katere velja ali je pred 30. marcem 2019 veljala zakonodaja ene ali več držav članic, ter tudi za njihove družinske člane in preživele osebe.

Člen 3

Stvarna veljavnost

Ta uredba se uporablja za vsa področja socialne varnosti iz člena 3 Uredbe (ES) št. 883/2004.

Člen 4

Enako obravnavanje

Načelo enakega obravnavanja, kot je določeno v členu 4 Uredbe (ES) št. 883/2004, se uporablja za osebe iz člena 2 te uredbe v zvezi z dejstvi ali dogodki, ki so se zgodili v Združenem kraljestvu pred 30. marcem 2019.

Člen 5

Izenačevanje in seštevanje

1. Načelo izenačevanja, kot je določeno v členu 5 Uredbe (ES) št. 883/2004, se uporablja v zvezi s pridobljenimi koristmi in prihodki od dela ter dejstvi ali dogodki, ki so se zgodili v Združenem kraljestvu pred 30. marcem 2019.

2. Načelo seštevanja, kot je določeno v členu 6 Uredbe (ES) št. 883/2004, se uporablja v zvezi z zavarovalnimi dobami, dobami zaposlenosti, samozaposlenosti ali bivanja v Združenem kraljestvu pred 30. marcem 2019.

3. Uporabljajo se vse druge določbe Uredbe (ES) št. 883/2004 in Uredbe (ES) št. 987/2009, ki so potrebne za uveljavljanje načel iz odstavkov 1 in 2 tega člena.

Člen 6

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od dneva, ki sledi dnevu, ko za Združeno kraljestvo in v njem prenehata veljati Pogodbi v skladu s členom 50(3) Pogodbe o Evropski uniji.

Vendar se ta uredba ne uporablja, če je do tega dne začel veljati sporazum o izstopu, sklenjen z Združenim kraljestvom v skladu s členom 50(2) Pogodbe o Evropski uniji.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Evropski parlament	*Za Svet*
Predsednik	*Predsednik*